

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.
- NB3 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
 - b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.
- Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 67 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Globalisering van IKEA

1 maximumscore 2

Juiste transporttechnologische ontwikkelingen zijn:

- het gebruik van steeds grotere (container)schepen / schaalvergroting in het transport
- automatisering in de overslag/distributie
- de ontwikkeling van het containertransport

per juiste ontwikkeling 1

2 maximumscore 2

- de landen in Oost-Europa 1
- de omschakeling van een planeconomie naar een vrijemarkteconomie / van een communistisch systeem naar een kapitalistisch systeem 1

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • centrumlanden en semiperifere landen <p><i>Opmerking</i> Alleen als beide groepen landen worden genoemd 1 scorepunt toekennen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In deze landen was de koopkracht onder de bevolking groot genoeg voor uitgaven aan woninginrichting / In andere Aziatische landen was de koopkracht onder de bevolking nog te laag voor uitgaven aan woninginrichting 	1 1
4	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • Juiste argumenten voor versoepeling zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Bij versoepeling is er een groter aanbod voor de Indiase consumenten. – Dit is een impuls voor de Indiase winkeliers om meer aan schaalvergroting te gaan doen / de concurrentiekracht te vergroten. • Een juist argument tegen versoepeling is: <ul style="list-style-type: none"> – Indiase winkeliers zullen door de buitenlandse winkelketens worden weg geconcentreerd. / Er zal werkloosheid kunnen ontstaan. 	1 1

Opgave 2 – Wereldbevolkingsgroei

5 maximumscore 1

- grootste absolute groei: Azië
- grootste relatieve groei: Afrika

Opmerking

Alleen wanneer beide antwoorden juist zijn 1 scorepunt toekennen.

6 maximumscore 2

- periferie: grote bevolkingsgroei
- semiperiferie: afnemende/matige bevolkingsgroei
- centrum: geringe/negatieve bevolkingsgroei

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien één of geen antwoord juist

0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 3

Bangladesh	in	c
Brazilië	in	d
Japan	na	a
Verenigde Staten	na	b

indien acht onderdelen juist	3
indien zeven of zes onderdelen juist	2
indien vijf of vier onderdelen juist	1
indien minder dan vier onderdelen juist	0

8 maximumscore 3

Juiste oorzaken zijn:

- Het zuidoosten is meer verstedelijkt.
- Het zuidoosten is welvarender.
- Het gemiddelde onderwijsniveau (van vrouwen) is in het zuidoosten hoger.
- In het zuidoosten is de arbeidsparticipatie van vrouwen hoger.

per juiste oorzaak	1
--------------------	---

Aarde

Opgave 3 – Klimaat in Siberië

9 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- in beide plaatsen in de winter sprake is van hoge luchtdruk (oorzaak) 1
- waardoor er een dalende luchtstroom is (waarin de bewolking oplost) / er een afluende (en dus droge) wind waait (gevolg) 1

10 maximumscore 2

De juiste oorzaken zijn:

- Ojmjakon is omringd door gebergten / heeft een hogere ligging.
- Ojmjakon ligt verder landinwaarts dan Chatanga.

per juiste oorzaak	1
--------------------	---

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Juiste oorzaken zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De plaatsen liggen op een grote landmassa die in de zomer snel kan opwarmen. – De plaatsen ontvangen (door de hoge breedteligging) in de zomer gedurende een heel groot deel van de dag zonneschijn. <p>per juiste oorzaak</p>	1
12	<p>maximumscore 1</p> <p>de toendra</p>	
13	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit de uitleg moet blijken dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • in het voorjaar de bovengrond ontdooit, terwijl de ondergrond nog bevroren is (oorzaak) • waardoor het water niet kan wegzakken (gevolg) 	1 1

Opgave 4 – Torres del Paine

14	<p>maximumscore 3</p> <p>Een juiste beschrijving is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er vindt subductie plaats • waarbij omhooggerichte magmastromen ontstaan • die (in de aardkorst voor een deel) zijn gestold tot graniet 	1 1 1
15	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit de beschrijving moet blijken dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • het sedimentgesteente is ontstaan doordat de restanten van kalkhoudende (zee)organismen op de zeebodem ophoopten • en werden samengedrukt tot kalksteen 	1 1
16	<p>maximumscore 1</p> <p>erosie door ijs / glaciale erosie</p>	
17	<p>maximumscore 3</p> <p>Uit de beschrijving moet blijken dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • er in het zuiden van Patagonia een overheersende westenwind waait • waardoor aan de westzijde van de Andes (de loefzijde) veel lucht gedwongen wordt te stijgen (en veel condensatie plaatsvindt) • en aan de oostzijde van de Andes (de lijzijde) de lucht daalt (en er geen condensatie plaatsvindt) 	1 1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Migratiepatronen in Zuidoost-Azië

- 18 maximumscore 1**
De huishoudelijke hulpen zijn vrouw (terwijl de meeste andere groepen arbeidsmigranten vooral uit mannen bestaan).
- 19 maximumscore 3**
- Myanmar: periferie
 - Dit blijkt uit het wegtrekken van huishoudelijke hulpen uit Myanmar.
 - Singapore: centrum
 - Dit blijkt uit het binnenkomen van huishoudelijke hulpen in Singapore.
 - Thailand: semiperiferie
 - Dit blijkt uit zowel het binnenkomen van huishoudelijke hulpen in Thailand als uit het vertrekken van huishoudelijke hulpen uit Thailand.
- indien zes antwoorden juist 3
- indien vijf antwoorden juist 2
- indien vier antwoorden juist 1
- indien minder dan vier antwoorden juist 0
- 20 maximumscore 2**
- de sociaal-culturele dimensie - kaart 204A/205D 1
 - de economische dimensie - kaart 213A/208C 1
- Opmerking*
Alleen voor een combinatie van de juiste dimensie en atlaskaart 1 scorepunt toekennen.
- 21 maximumscore 2**
- Juiste positieve effecten op nationale schaal zijn: 1
 - Geldzendingen vormen een belangrijke inkomstenbron.
 - Er is minder druk op de arbeidsmarkt.
 - De migranten die terugkeren hebben vaak een relatief hoog opleidingsniveau.
 - Juiste negatieve effecten op lokale schaal zijn: 1
 - Juist de ondernemende mensen vertrekken. / braindrain
 - Achterblijvers kunnen door de zorg voor het huishouden/kinderen minder makkelijk werken.

Opgave 6 – De uitbarsting van de Pinatubo

22 maximumscore 1

caldera

Opmerking

Het antwoord 'stratovulkaan' mag niet worden goed gerekend.

23 maximumscore 3

Uit de beschrijving moet blijken dat

- er sprake is van subductie / een plaat wegduikt onder een andere plaat 1
- waarbij wrijving ontstaat tussen de wegduikende plaat en de bovenliggende plaat (wat leidt tot aardbevingen) 1
- en waarbij magma opstijgt richting het aardoppervlak (met vulkaanuitbarstingen tot gevolg) 1

24 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- er pyroclastisch materiaal op de vulkaanhellingen werd neergelegd 1
- dat door water hellingafwaarts werd getransporteerd (in de vorm van modderstromen) 1

25 maximumscore 2

- september-oktober 1
- De grote hoeveelheid neerslag die valt bij het passeren van orkanen neemt losliggend materiaal met zich mee (wat leidt tot modderstromen) 1

Leefomgeving

Opgave 7 – Tweedeling in Amsterdam

26 maximumscore 2

- Juiste demografische kenmerken zijn: 1
 - Het zijn vooral twintigers en dertigers.
 - Ze hebben geen of jonge kinderen.
- Juiste sociaaleconomische kenmerken zijn: 1
 - Ze zijn werkzaam in de creatieve sector / zakelijke dienstverlening.
 - Ze zijn hoogopgeleid.
 - Ze hebben relatief hoge inkomens.

Vraag	Antwoord	Scores
27	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de voorzieningen luxer worden.	
28	maximumscore 2 Een juiste redenering is: <ul style="list-style-type: none"> • Door de komst van de nieuwe stedelingen gaan de prijzen voor woningen (in met name de negentiende-eeuwse wijken) omhoog • zodat de oorspronkelijke, armere inwoners verhuizen naar wijken met goedkopere woonruimten (waardoor concentraties van arme en rijke bewoners ontstaan) 	1 1
29	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • de Noordvleugel • atlaskaart 60C/66C/67C 	1 1

Opgave 8 – Zandsuppletie voor de Hondsbossche Zeewering

30	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat er landinwaarts van de Hondsbossche Zeewering (oude) dijken liggen.	
31	maximumscore 3 Uit het antwoord moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • uit de bronnen blijkt dat de Hondsbossche Zeewering uitsteekt in zee • dit komt doordat er stukken van de duinenrij ten noorden en ten zuiden van de Hondsbossche Zeewering zijn afgeslagen, terwijl de Hondsbossche Zeewering op dezelfde plek is blijven liggen • door de bolwerkvorming het gevaar bestaat dat het zeewater aan de uiteinden van de zeewering ‘achter’ de dijk langs kan komen 	1 1 1
32	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • er door de zandsuppletie minder zout water naar “De Putten” kan stromen (oorzaak) • waardoor het brakwatermilieu zal verdwijnen / het water in “De Putten” zoeter wordt (gevolg) 	1 1
33	maximumscore 3 Uit de beschrijving moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • een deel van het zand voor de Hondsbossche Zeewering wordt afgeslagen/geërodeerd • en door de stromingen wordt verplaatst naar de kust / het strand ten noorden van de Hondsbossche Zeewering • waar de wind het zand meeneemt en op de duinen waait 	1 1 1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 20 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: E. Kulke, Internationalisierung des Einzelhandels-das Beispiel IKEA, Geografische Rundschau, mei 2011

bron 2 bron: E. Kulke, Internationalisierung des Einzelhandels-das Beispiel IKEA, Geografische Rundschau, mei 2011

Opgave 2

bron 1 vrij naar: Atlas du monde global, 2010

Opgave 3

bron 1 bron: Cito

bron 2 vrij naar: www.klimadiagramme.de

Opgave 4

bron 1 bron: Cito

bron 2 vrij naar: De Grote Bosatlas

bron 3 vrij naar: <http://upload.wikimedia.org>

Opgave 5

bron 1 bron: G. Hugo, Demographic change in east and southeast asia and the implications for the future, 2007

Opgave 6

bron 1 bron: <http://www.aprendendovulcanoes.xpg.com>

bron 2 bron: Cito

bron 3: vrij naar: K. Vorlauffer, Südostasien, 2009

Opgave 7

bron 1 vrij naar: Gadet, J., K. van Zanen & E. Buursink. "Grensvlakken". Geografie, april 2012

Opgave 8

bron 1 vrij naar: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Startnotitie dijkversterking Zwakke schakel Hondsbossche en Pettemer Zeewering, 2008

bron 2 bron: Topografische Atlas van Nederland schaal 1:50.000, 2010

bron 3 bron: <https://beeldbank.rws.nl>